Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Petri Vuorio

7.6.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle
HE 97/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK pitää kustannustuen neljättä hakukierrosta erittäin tarpeellisena. Kustannustuki III:n parhaillaan haussa oleva tukikausi päättyy helmikuun loppuun, ja maaliskuusta eteenpäin koronatilanne oli monin paikoin erittäin vakava ja liiketoimintaa rajoitettiin lakien ja viranomaispäätösten nojalla.

Elinkeinoelämän keskusliitto kuitenkin katsoo, että tuen perusperiaatteisiin tulee tehdä muutoksia, jotta kolmella edellisellä kierroksella esiinnousseet puutteet voidaan korjata ja saada kustannustukeen budjetoidut varat täysimääräisesti elinkelpoisten yritysten avuksi. Suomi on tukenut yrityksiä koronakriisin aikana heikosti verrattuna muihin EU-maihin. **Suomen maksamat yritysten kriisituet suhteessa bruttokansantuotteeseen ovat Euroopan komission mukaan kolmanneksi vähäisimmät EU-jäsenmaiden joukossa**.

Laajemmat muutosehdotukset

Lakiehdotuksessa esitetään seuraavia kertatukien enimmäismääriä: kustannustuki 1 miljoonaa euroa, sulkemiskorvaus suurille ja keskisuurille yrityksille 1,8 miljoonan euroa ja tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin 1 miljoonaa euroa.

Euroopan komissio on hyväksynyt tukiohjelman, joka mahdollistaa keskisuurten ja suurten yritysten kattamattomien kiinteiden kustannusten tuen ja sulkemiskorvauksen ylärajan noston 10 miljoonaan euroon. EU:n valtiontukipuitteet eivät vaadi lakiehdotuksessa määriteltyjä kertatukien enimmäismääriä. **EK katsoo, että komission tukiohjelmaa tulee hyödyntää täysimääräisesti ja että kansalliseen päätöksentekoon perustuvat kertatukien enimmäismäärät nostetaan 10 miljoonaan euroon kuitenkin niin, ettei tukien yhteenlaskettu enimmäismäärä ylitä 10 miljoonaa euroa.**

Kustannustuessa edellytetään 30 prosentin liikevaihdon alenemaa. Liikevaihdon laskukriteeri 30 prosenttia on monelle yritykselle liian korkea, eikä kerro koko kuvaa yrityksen liiketaloudellisesta tilanteesta. Se

jättää myös huomioimatta toimialakohtaiset eroavaisuudet. **EK esittää, että liikevaihdon laskukriteeri kohtuullistetaan 25 prosenttiin**

Kustannustuen laskentakaava on käytännössä havaittu hyvin rajoittavaksi. Laskentakaavassa on niin sanottu 30 prosentin omavastuu, joka perustuu kansalliseen linjaukseen. Tuen laskentakaavaa tulisi muuttaa siten, että se kerryttää enemmän tukea heti liikevaihdon aleneman vähimmäismäärän ylityttyä. **EK esittää, että kustannustukea alkaisi kertyä jo liikevaihdon 20 prosentin aleneman ylittävältä osalta, vaikka tuen saamisen edellytyksenä olisi liikevaihdon aleneminen yli 30 prosentilla**

Yksityiskohtaisemmat muutosehdotukset

Säännösehdotuksen 5 § 5 momentin mukaan kustannustuesta vähennetään muun muassa samoihin kustannuksiin kohdistuva 5 b §:n mukainen korvaus. 5 b §:ssä säädetään tapahtumatakuusta.

Viittaus tapahtumatakuusta korvattavien kustannusten vähentämiseen on perusteeton, sillä tapahtumatakuu alkaa korvata vain 1.6.2021 alkaen syntyneitä kustannuksia. Nyt esillä olevalla kustannustuella korvataan joustamattomia kuluja vain 31.5.2021 asti. Siten **kustannustuen ja tapahtumatakuun korvattavat kustannukset perustuvat eri ajanjaksoon.** Siten **tapahtumatakuusta mahdollisesti saatuja tukia ei tule vähentää kustannustuesta** ja 5 momentista tulee poistaa viittaus 5 b §:ään.

Esityksen 5 c § käsittelee sulkemiskorvausta suurille ja keskisuurille yrityksille, joiden toimitiloja säädösten nojalla maalis- ja huhtikuun aikana 2021 pidetty suljettuina asiakkailta. Sulkemisajalta maksettaisiin korvausta 70 prosenttia sulkemisajan tappioista. Korvauksen edellytyksenä on lisäksi, että yrityksen liikevaihto on alentunut vähintään 30 prosentilla vuoden 2019 vastaavaan aikaan verrattuna. Liikevaihdon alenemaa tarkastellaan konsernitasolla.

Konserneihin voi kuitenkin kuulua eri toimialojen yrityksiä, ja toimialasta riippuen koronan vaikutukset yritysten liiketoimintaan voivat vaihdella. Konsernikohtainen tarkastelu johtaa siihen, ettei yritys saa lainkaan sulkemiskorvausta, mikäli koko konsernin liikevaihto ei ole alentunut vähintään 30 prosenttia. **EK näkee, että sulkemiskorvauksesta tulee poistaa konsernikohtainen tarkastelu, koska EU:n valtiontukipuitteet eivät sitä edellytä ja asian määrittäminen on jätetty kansalliseen harkintaan.**

Kustannustuen määräytymisperusteissa otetaan huomioon yrityksen hakemuksessa ilmoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut ja menetykset. Joustamattomien kulujen määrittelyyn liittyy kuitenkin epäselvyyttä siitä, onko esityksessä esitetty kulu- ja menetysluettelo

tyhjentävä vai ei. **Kustannustuki II:ssa joustamattomien kulujen määritelmä oli toimivampi ja EK ehdottaa, että kustannustuki IV:ssa käytettäisiin samaa määritelmää kuin kustannustuki II:ssa.**

Myös muun terminologian osalta EK toivoo tarkennuksia ja muussa sääntelyssä vakiintuneiden käsitteiden käyttöä. On erittäin tärkeää, että laissa ja sen perusteluissa kerrotaan yksiselitteisesti, mitä käytetyillä käsitteillä tarkoitetaan. Käsitteet korostuvat arjessa siinä vaiheessa, kun yritykset tukia hakevat ja Valtiokonttori tukihakemuksia käsittelee.

Mikäli liiketoiminnan harjoittamista vaikeuttavat toimet yhä jatkuvat kesäkuussa, EK haluaa samalla nostaa esiin tarpeen kustannustuen viidennen kierroksen valmistelutoimien aloittamisesta.